

2024 skudt i gang

Så er vi forhåbentlig sluppet hen over nytåret i god behold. Her på matriklen blev det en meget stille og rolig affære, eftersom vi alle kravler og skravler med alle de virus-dårligheder, der flourer. Men sådan er det. You win some, you lose some. Det er hamrende irriterende, men jo ikke verdens ulykke, selv om det har givet noget bogholderi med aflysning af dette og hint. Og så fik vi lige en omgang snestorm oven i hatten. Snevejr er flot at se på. Men det skal skovles eller skrubes, hvilket ikke er rart, når man bor på en koteletgrund med et pænt langt ben. Og når man så kommer ud til villavejen, gad vide, hvordan den så ser ud? Så det bliver til nogle gode lange morgener, hvor der blot skal sørges for, at avisbuddet kan komme til (og ja, jeg er en af dem, der stadig holder fast i en papiravis, selv om nettet selvfølgelig er en faktor).

Det er meget moderne på denne tid af året at lave en kavalkade over det forgangne år. Den vil jeg så vente med til den 26. januar, hvor vi har den sidste papirudgave. Jeg kan se, at mange har fremlagt deres fem største fejltagelser i 2023. Det vil jeg slet ikke kaste mig ud i, for det ville avisen sikkert ikke være stor nok til at kunne håndtere.

Men jeg kan da sige, at 2023 blev noget specielt for mig, eftersom det lukkede nogle døre. UEFA har en fast aldersgrænse for observatører, og den krydsede jeg i foråret. Ingen overraskelser i det – det har jeg vidst hele tiden. Samtidig måtte jeg også konstatere, at bentøjet ikke længere er så begejstret for trapper, og dem er der unægtelig en del af på danske stadions. Så selv om der ikke længere er en officiel aldersgrænse for observatører herhjemme, virkede det som en perfekt mulighed for at takke af i ét hug. Så herfra er det udelukkende arbejde ved skrivebordet og foran fjernsynet, hvilket er helt fint for mig. Ikke mindst fordi der er nok af det, så ingen behøver at frygte, at jeg skal kede mig. Efter at have set dronningens nytårstale må jeg også bare sige, at det må være fuldt ud tilladt at træde et skridt tilbage, hvis helbredet ikke lige tilsiger, at man er i topform. Det er en gave at kunne udvælge de opgaver, som man føler, at man kan klare. Selverkendelse er en god ting – og husk nu at mærke pænt efter på jer selv derude...

Noget af det, som jeg til stadighed får spørgsmål om, er benspænd og kontakt med bolden eller ej. Det kan lyde trivielt, men det forvirrer stadig og giver anledning til masser af misforståelser – så her er et let revideret genoptryk af en artikel fra 2018. Fodboldloven har trods alt kun 17 paragraffer, så vi kommer ikke uden om noget genbrug. Der kunne jo også være kommet nye læsere til.

Jeg kan starte med at slå fast, at hvis der er kontakt, er der kun to mulige udfald på bundlinjen, i hvert fald for selve kontakten: direkte frispark eller ingenting. Mange har stadig den opfattelse, at man kan tage den billige mellemløsning og dømme et indirekte frispark for farligt spil, hvis det måske ikke var sådan helt med vilje. Men det går altså ikke.

Ser vi bort fra et regulært spark, taler loven om to forseelser med benene, som kan være relevante. 'Tackler eller angriber med en anden del af kroppen' og 'Spænder ben eller forsøger at spænde ben'. De ligger i sagens natur ret tæt på hinanden begrebsmæssigt, og i mange tilfælde kan det være ét fedt, om man vælger den ene eller den anden, men ved tacklingen forventer man i det mindste at have en bold i nærheden – det behøver ikke være tilfældet ved et benspænd. Formuleringerne giver ofte anledning til misforståelser. Jeg kan nærmest høre det vantro brøl: må man nu ikke engang tackle mere, uden at det giver et direkte frispark? Jo

da, alt det man vil – men pointen er, at lovmæssigt ligger den korrekte tackling på bolden, og uden at der også er en aktiv kontakt på modspilleren. Så her kommer man – og det er ikke det eneste sted i fodboldloven – i konflikt med almindelig dansk sprogbrug, hvor man jo 'tackler en modspiller'. Så står der 'tackler eller angriber med en anden del af kroppen' – og det gør der, fordi der i de senere år har været en tendens til, at spillerne kastede sig ned i tacklinger på en måde, så det ikke altid var foden, der ramte, men måske knæet. Og det kunne i nogle tilfælde være svært at putte ned i lovens kasser, så derfor udvidelsen, som kom for en lille håndfuld år siden. En tilsvarende sproglig fælde møder vi ved benspændet, eller rettere den sidste del af sætningen 'eller forsøger at spænde ben'. Det forsøg dækker ikke over, at man prøvede, men ikke ramte (altså uden kontakt), men over, at man godt nok opnåede kontakten, men at spilleren, som var målet, ikke faldt. Vi kender den fra forsvareren, som halser efter i en omstilling og en tre-fire gange forsøger at få nedlagt angriberen, men bare får sat en serie små kontakter på bagbenet af ham.

Så skal forseelsen være begået forsætligt (med vilje), men udvidet med de tre begreber 'satset', 'hensynsløst' og 'unødig stor kraft'. Når man er nødt til at have de udvidelser med, er det for at komme ud over undskyldninger i stil med 'Det var bestemt ikke med vilje, at jeg kom til at ramme ham, men jeg var bare så umanerlig klodset, da jeg satte tacklingen ind'. Hvis man kaster sig ned med mentalt bind for øjnene og afventer, om man mon får bolden og/eller manden, vel vidende at dette har en risiko for at gå galt, betaler man rimeligt nok, hvis det rent faktisk går galt. 'Satset' er det nederste lag i pyramiden. Sådant noget sker mange gange i en fodboldkamp – ofte er det bare spillere, der kommer for sent med indsatsen – og her vil der normalt ikke skulle nogen følgestraf på. I de to næste lag begynder kortene at titte frem. Er tacklingen 'hensynsløs' siger det næsten sig selv, at man har tilsidesat hensynet og udsat spilleren for risikoen for fare (måske blev faren ikke reel – det kan være den glidende tackling, som så virkelig farlig ud, men som bare endte med at snitte). På det niveau taler vi om et gult kort – og hvis tacklingen er sat ind med unødig stor kraft, har vi bevæget os over i afdelingen for røde kort. Definitionen på 'unødig stor kraft' fortjener at komme med i sin fulde ordlyd: 'En spiller er gået ud over den nødvendige kraftanvendelse og udsætter sin modspiller for fare'. Ikke nok med at faren nu ikke kun var teoretisk, men reel – men der var samtidig lagt for meget kraft i tacklingen i forhold til formålet. Vi kan tage den samme tackling som før, men nu rammes der med fynd og klem og ikke bare som en snitter. Det skal også med, at en tackling, som udsætter modspilleren for fare, skal give rødt kort. Det vil oftest være sammenfaldende med den unødig store kraft – men det kunne f.eks. også være den glidende tackling med 'normal kraft', som bare sad direkte på achillessenen.

Det lyder mægtig teoretisk, men hvad er det egentlig, som dommeren gør, når han ser en tackling eller et benspænd og skal vurdere, hvilken type kort der skal på? Her løber han igennem en serie forhold, der hjælper ham til at tage den rigtige beslutning. Han vil se på kontrollen over tacklingen (hvor mange ben har kontakt med jorden – ingen, ét eller to?). Voldsomheden i tacklingen (den fart, som den kommer med), skal også vurderes. Føddernes retning betyder også noget, for kommer spilleren med strakt fod, eller er knopperne forrest? Og endelig to ikke uvæsentlige ting: muligheden for at spille bolden – og viljen til at spille den. Begge dele skal med i vurderingen – det nytter ikke noget, at bolden er meget tæt på, hvis spilleren så i øvrigt var totalt ligeglad med at få fat i den, men koncentrerede sig om at få bremset manden.

En ting, som ofte bliver nævnt i forbindelse med en tackling er, om spilleren ramte bolden. Og det interessante er, at det i virkeligheden er fuldstændig ligegyldigt, om bolden bliver ramt.

Det kan være en formildende omstændighed i relation til eventuel følgestraf (det var det med viljen og muligheden lige før), men det betyder ingenting for, om der skal dømmes direkte frispark eller ej – bare der er aktiv kontakt med spilleren, er den gal. Lad os tage et par eksempler. En spiller kommer ind i en tackling, prikker bolden væk, men hans ben kan selvfølgelig ikke lige standse bevægelsen, så det fortsætter ind i den anden spiller og vælter ham. Direkte frispark, selv om bolden blev spillet. En spiller sætter en tackling ind med to fødder – den ene fod sender bolden væk, den anden sender spilleren væk. Direkte frispark, selv om bolden blev spillet. Eller omvendt: en spiller sætter en tackling ind, rammer bolden, og nu falder modspilleren over det ben, som den anden spiller lige har sparket bolden væk med. Der er kontakt – men ikke aktiv kontakt, så ingen forseelse.

Så der er rigtig mange ting, som en dommer skal bekymre sig om, når to ben nærmer sig hinanden, og der opstår kontakt. Var det en aktiv eller passiv kontakt (er der frispark eller ej), hvor kraftig var kontakten (eventuel følgestraf) – og var det i virkeligheden den ene spiller, der prøvede at narre dommeren (film). Ikke noget at sige til, at man selv med nok så mange kameraer kan blive uenige.